

Position Paper VNO-NCW en MKB-Nederland over het Omnibus voorstel (CSDDD) ten behoeve van rondetafelgesprek 23 april 2025 (Tweede Kamer Commissie BHO)

In het kort:

- Het Nederlandse bedrijfsleven is voorstander van effectieve en uitvoerbare ESG normen die op EU niveau worden vastgesteld; bedrijven zijn gemotiveerd om de ESG-agenda uit te voeren.
- Het is positief dat de Europese Commissie heeft ingezien dat de CSDDD in de praktijk te belastend is, en dat zij met het Omnibusvoorstel aanpassingen doorvoert.
- Deze aanpassingen zorgen voor een daadwerkelijke vermindering van administratieve lasten, toch blijft er nog steeds een zeer substantiële zorgplicht voor bedrijven, inclusief het mkb, bestaan.
- Zorgpunten met betrekking tot het blijvende gebrek aan harmonisatie, materiële normen die te open en vaag zijn en niet toepasbaar voor bedrijven, en de onduidelijke criteria voor opschorting moeten verduidelijkt worden.
- Bedrijven hebben al veel geld, menskracht en energie gestoken in de voorbereiding van de uitvoering van Europese regels, wij blijven inzetten op deze uitvoering.

Toelichting

Op 26 februari j.l. heeft de Europese Commissie het Omnibusvoorstel gepubliceerd. Dit voorstel beoogt de Europese duurzaamheidsrichtlijnen, namelijk de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de EU Taxonomie, beter op elkaar af te stemmen en praktischer uitvoerbaar te maken. VNO-NCW en MKB-Nederland steunen Europese wetgeving voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO), waarbij de CSDDD het meest ambitieuze pakket aan IMVO-wetgeving vormt en de EU haar leidende internationale positie behoudt. Met het Omnibusvoorstel stelt de Commissie aanpassingen aan de CSDDD voor die misstanden effectief aanpakken en tegelijkertijd praktisch uitvoerbaar zijn voor zowel grote als kleine bedrijven.

Focus op harmonisatie en uitvoerbaarheid

Misstanden rondom mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu in internationale ketens moeten volledig worden uitgebannen. Daar is iedereen het over eens. Het Nederlandse bedrijfsleven steunt daarom Europese wetgeving. Nationale regelgeving is namelijk niet geschikt om deze wereldwijde problematiek aan te pakken. Dezelfde producten, uit dezelfde handelsketens en van dezelfde toeleveranciers komen immers in heel Europa op de markt. Het zou tot chaos leiden als op ieder product 27 verschillende nationale wetten van toepassing zouden zijn. Bovendien wordt effectieve controle op misstanden dan onmogelijk. Europese regels zorgen voor duidelijkheid én effectiviteit. Alleen gezamenlijk kan Europa een vuist maken tegen misstanden in wereldwijde handelsketens.

Naast effectieve invoering van de CSDDD op Europees niveau, is het noodzakelijk dat de regels praktisch uitvoerbaar zijn, zowel voor grote bedrijven als het midden- en kleinbedrijf. En daar zit nu precies het probleem. De Europese Commissie concludeerde al enkele maanden na aanneming dat de oorspronkelijke regels onuitvoerbaar waren, vanwege de complexiteit, de administratieve lasten en kosten. Met het aangepaste voorstel blijft de CSDDD het meest ambitieuze IMVO-pakket wereldwijd en bevat het nog steeds een heel substantiële zorgplicht voor bedrijven.

Due diligence verplichtingen

De CSDDD blijft risicogebaseerd, waarbij bedrijven proactief hun keten in kaart moeten brengen om algemene risicogebieden te identificeren. Op basis van deze analyse zullen bedrijven intensief directe zakenpartners screenen. Ook bij aanwijzingen van misstanden in hun keten moeten bedrijven onmiddellijk actie ondernemen. In vergelijking met de oorspronkelijke tekst maakt het Omnibusvoorstel een onderscheid in de uitvoering van due diligence voor directe en indirecte zakenpartners. Echter, de vereiste inspanningen van bedrijven, inclusief het mkb, blijft aanzienlijk. Dit geldt ook voorbij tier 1, waar juist de risico's op misstanden toenemen. Daarnaast is de relatie met de rapportageverplichtingen en het uitvragen van data onder de CSRD versterkt in een meer praktische en werkbare vorm. De duurzaamheidsrichtlijnen (CSRD, CSDDD en EU Taxonomie) zijn hierdoor niet zwakker geworden, maar juist praktischer en realistischer op elkaar afgestemd. In de praktijk hoeven bedrijven niet langer elk detail in een keten met duizenden leveranciers uit te zoeken, maar moeten ze wel aantoonbaar risico's in kaart brengen en gericht actie ondernemen. Deze praktische benadering en andere aanpassingen stellen bedrijven beter in staat hun verantwoordelijkheid daadwerkelijk te nemen.

Zorgpunten

Ondanks dat het Omnibusvoorstel extra aandacht besteedt aan de verbreding van harmonisatie, is op verschillende gebieden verdere verduidelijking noodzakelijk om de uitvoerbaarheid van de CSDDD te bevorderen en een gelijk speelveld voor bedrijven te waarborgen. Daarnaast hebben VNO-NCW en MKB-Nederland vanaf het begin hun zorgen geuit over de open en mogelijk tegenstrijdige normen vastgelegd in de Annex van de CSDDD, waarbij ook de Nederlandse academische juridische gemeenschap grotendeels van mening is dat de normen in deze vorm niet toepasbaar zijn in de praktijk voor bedrijven, toezichthouders en rechters. Hierbij zou de *rule of reason*, zoals ook voor overheden geldt bij deze overheid tot overheid verdragen en overeenkomsten, moeten volstaan. Als laatste aandachtspunt blijft ook de onduidelijkheid en praktische mogelijkheden rondom het opschorten van samenwerking en contracten met zakenpartners in bepaalde landen, hierbij zou meer aandacht moeten zijn voor de geopolitieke ontwikkelingen en onze strategische afhankelijkheden.

Bevorderen van IMVO

Het Nederlandse bedrijfsleven investeert al jaren energie, kennis en middelen in internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Nederland vervult via de SER zelfs een voortrekkersrol binnen Europa met de multistakeholder-initiatieven. Hierin werken NGO's, vakbonden, overheden en bedrijven samen aan sectorovereenkomsten voor IMVO. Binnen de SER hebben we recentelijk afgesproken deze aanpak uit te willen gaan rollen over alle sectoren van de economie. VNO-NCW en MKB-Nederland onderschrijven deze aanpak volledig en ondersteunen brancheorganisaties en bedrijven daarbij actief. Naast de CSDDD en andere due diligence wetgeving als de Ontbossingverordening en de Anti-dwangarbeidverordening, blijven de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen belangrijke vrijwillige instrumenten voor bedrijven.

Tot slot, het uiteindelijke doel blijft onveranderd: misstanden op het gebied van mens en milieu in internationale handelsketens uitbannen. Bedrijven, overheid, vakbonden en NGO's kunnen binnen dit Europese systeem wel degelijk het verschil maken. Hierbij ligt de focus op een realistische uitvoering van de CSDDD en het bevorderen van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen in de praktijk.

Voor een uitgebreide analyse van de aanpassingen in het Omnibusvoorstel met betrekking tot de CSDDD verwijzen wij graag naar onze assessment.